## Plan wynikowy do historii dla szkoły podstawowej „Wczoraj i dziś” kl. 4

Plan wynikowy uwzględnia zapisy podstawy programowej z 2018 r. oraz zmiany z 2024 r., wynikające z uszczuplonej podstawy programowej. Szarym kolorem oznaczono treści, o których realizacji decyduje nauczyciel.

Gwiazdką oznaczono tematy dodatkowe (nieobowiązkowe) z podstawy programowej

| Temat lekcji | Zagadnienia, materiał nauczania | Wymagania podstawowe<br>Uczeń: | Wymagania ponadpodstawowe<br>Uczeń: |
|---|---|---|---|
| **Rozdział I. Z historią na ty** | | | |
| 1. Historia – nauka o przeszłości | – historia jako nauka o przeszłości;<br>– historia a baśnie i legendy;<br>– efekty pracy historyków i archeologów;<br>– źródła historyczne, ich przykłady oraz podział. | – poprawnie posługuje się terminami: *współczesność, przeszłość, historia, legenda, baśń, archeologia, źródła pisane, źródła materialne;*<br>– potrafi podać przykłady postaci legendarnych i historycznych;<br>– wyjaśnia, czym są przyczyny i skutki;<br>– dokonuje podstawowego podziału źródeł historycznych i wskazuje ich przykłady;<br>– porównuje pracę historyków i archeologów. | – omawia rolę źródeł historycznych w procesie poznawania dziejów;<br>– potrafi zaproponować podział źródeł pisanych bądź niepisanych na podkategorie;<br>– ocenia wiarygodność różnego rodzaju źródeł pisanych. |
| 2. Historia wokół nas | – znaczenie pamiątek rodzinnych;<br>– drzewo genealogiczne – sposób przedstawienia historii rodziny;<br>– „wielka” i „mała” ojczyzna;<br>– patriotyzm jako miłość do ojczyzny;<br>– sposoby wyrażania patriotyzmu;<br>– „małe ojczyzny” i ich tradycje;<br>– znaczenie terminów: *tradycja, drzewo genealogiczne*, *ojczyzna*, *region*, *mała ojczyzna*, *patriotyzm*. | – poprawnie posługuje się terminami: *ojczyzna, patriotyzm*, *drzewo genealogiczne, ród;*<br>– podaje przykłady pamiątek rodzinnych;<br>– przygotowuje drzewo genealogiczne najbliższej rodziny;<br>– wyjaśnia, czym jest patriotyzm;<br>– podaje przykłady postaw i zachowań patriotycznych. | – poprawnie posługuje się terminami: *tradycja, mała ojczyzna;*<br>– podaje przykłady regionalnych tradycji;<br>– tworzy przewodnik po własnej miejscowości;<br>– przedstawia wybitne postaci w jego dziejach swojej „małej ojczyzny”. |

| | | | |
|---|---|---|---|
| 3. Mieszkamy w Polsce | – państwo polskie i jego krainy historyczne;<br>– mój region częścią Polski;<br>– naród polski jako zbiorowość posługująca się tym samym językiem, mająca wspólną przeszłość i zamieszkująca to samo terytorium;<br>– dziedzictwo narodowe;<br>– polskie symbole narodowe;<br>– polskie święta państwowe ;<br>– znaczenie terminów: *naród*, *kraina historyczna, symbole narodowe*, *Polonia.* | – poprawnie posługuje się terminami: *symbole narodowe*, *naród;*<br>– wskazuje na mapie państwo polskie i jego granice;<br>– przedstawia polskie symbole narodowe;<br>– wskazuje na mapie główne krainy historyczne Polski oraz największe miasta;<br>– przedstawia genezę najważniejszych świąt państwowych;<br>– podaje przykłady dziedzictwa narodowego. | – poprawnie posługuje się terminami: *Polonia, region*;<br>– omawia genezę polskich symboli narodowych;<br>– tworzy przewodnik po własnym regionie. |
| 4. Czas w historii | – chronologia i przedmiot jej badań;<br>– oś czasu i sposób umieszczania na niej dat;<br>– podstawowe określenia czasu historycznego (*data*, *okres p.n.e. i n.e.*, *tysiąclecie*, *wiek*);<br>– cyfry rzymskie oraz ich arabskie odpowiedniki;<br>– epoki historyczne: starożytność, średniowiecze, nowożytność, współczesność oraz ich daty graniczne. | – poprawnie posługuje się terminami: *chronologia, tysiąclecie, wiek, era*, *okres p.n.e. i n.e., epoka historyczna;*<br>– umieszcza daty na osi czasu;<br>– zamienia cyfry arabskie na rzymskie;<br>– porządkuje epoki historyczne. | – charakteryzuje główne epoki historyczne;<br>– wyjaśnia okoliczności ustanowienia roku 1 i podziału na dwie ery;<br>– podaje cezury czasowe epok historycznych;<br>– podaje przykłady mierzenia czasu w historii. |
| 5. Obliczanie czasu w historii | – obliczanie upływu czasu między poszczególnymi wydarzeniami;<br>– określanie, w którym wieku doszło do danego wydarzenia; | – określa, w którym wieku miało miejsce dane wydarzenie;<br>– umiejscawia wydarzenia na osi czasu;<br>– porządkuje chronologicznie wydarzenia; | – przyporządkowuje wydarzenia do epok historycznych;<br>– oblicza upływ czasu między wydarzeniami, w tym na przełomie obu er. |

| | | | |
|---|---|---|---|
| | – podział czasu na wieki i półwiecza. | – określa początek i koniec wieku. | |
| 6. Czytamy mapę i plan | – podobieństwa i różnice między mapą a planem;<br>– znaczenie mapy w pracy historyka;<br>– odczytywanie informacji z planu i mapy historycznej;<br>– najstarsze mapy świata. | – poprawnie posługuje się terminami: *mapa, plan, legenda, symbol;*<br>– odróżnia mapę od planu;<br>– przygotowuje proste plany miejscowe;<br>– objaśnia symbole legendy mapy;<br>– odczytuje z mapy podstawowe informacje;<br>– wyjaśnia, czym jest kartografia. | – rozróżnia mapę geograficzną, polityczną, historyczną;<br>– wyjaśnia zasadę działania i rolę GPS-u we współczesnej lokalizacji przestrzennej. |
| **Rozdział 2: Od Piastów do Jagiellonów** | | | |
| 1. Mieszko I i chrzest Polski | – słowiańskie pochodzenie Polaków;<br>– książę Mieszko I pierwszym historycznym władcą Polski;<br>– małżeństwo Mieszka I z Dobrawą;<br>– chrzest Mieszka I i jego znaczenie<br>– znaczenie terminów: *plemię*, *Słowianie*, *Piastowie.* | – poprawnie posługuje się terminami: *plemię*, *dynastia, Piastowie;*<br>– wyjaśnia pochodzenie nazwy „Polska";<br>– zna wydarzenie związane z datą 966;<br>– wyjaśnia okoliczności zawarcia małżeństwa z Dobrawą oraz przyjęcia chrztu przez Mieszka;<br>– przedstawia najważniejsze konsekwencje przyjęcia chrztu. | – poprawnie posługuje się terminami: *Słowianie, poganin;*<br>– wskazuje na mapie rozmieszczenie plemion słowiańskich na ziemiach polskich;<br>– charakteryzuje znaczenie przyjęcia chrześcijaństwa dla państwa polskiego. |
| 2. Bolesław Chrobry – pierwszy król Polski | – misja świętego Wojciecha u Prusów;<br>– zjazd gnieźnieński i pielgrzymka cesarza Ottona III;<br>– wojny Bolesława Chrobrego z sąsiadami i przyłączenie nowych ziem;<br>– koronacja Bolesława Chrobrego na króla Polski;<br>– znaczenie terminów: *misja, Prusowie*, *relikwie, cesarz, arcybiskupstwo, biskupstwo,* | – poprawnie posługuje się terminami: *relikwie, cesarz, koronacja*, *gród*, *drużyna, wojowie;*<br>– zna wydarzenia związane z datami: 997, 1000, 1025;<br>– opisuje przebieg misji św. Wojciecha do Prusów;<br>– przedstawia przyczyny i skutki zjazdu gnieźnieńskiego;<br>– wskazuje na mapie terytoria podbite przez Bolesława Chrobrego;<br>– wskazuje Bolesława Chrobrego jako pierwszego króla Polski. | – poprawnie posługuje się terminami: *arcybiskupstwo, biskupstwo;*<br>– zna wydarzenia związane z datą 1002–1018;<br>– wyjaśnia znaczenie koronacji Bolesława Chrobrego;<br>– ocenia skutki polityki wewnętrznej i zagranicznej Bolesława dla państwa polskiego. |

| | | | |
|---|---|---|---|
| | *koronacja*, *gród*, *drużyna, wojowie.* | | |
| *W średniowiecznym klasztorze | – zakony chrześcijańskie;<br>– życie w klasztorze;<br>– wpływ zakonów na rozwój średniowiecznego rolnictwa;<br>– rola zakonów w rozwoju wiedzy i średniowiecznego piśmiennictwa;<br>– najstarsze zakony na ziemiach polskich i ich znaczenie;<br>– znaczenie terminów: *zakon, reguła zakonna*, skryptorium, *mnich, klasztor.* | – poprawnie posługuje się terminami: *zakon, mnich, klasztor;*<br>– opisuje życie wewnątrz klasztoru;<br>– wymienia najstarsze zakony na ziemiach polskich;<br>– wyjaśnia, w jaki sposób zakony przyczyniły się do rozwoju rolnictwa na ziemiach polskich. | – poprawnie posługuje się terminami: *reguła zakonna, skryptorium;*<br>– charakteryzuje wkład duchowieństwa w średniowieczną kulturę;<br>– podaje przykłady współczesnych zakonów chrześcijańskich. |
| 3. Polska Kazimierza Wielkiego | – Kazimierz Wielki ostatnim królem z dynastii Piastów;<br>– reformy Kazimierza Wielkiego;<br>– zjazd monarchów w Krakowie – uczta u Wierzynka;<br>– umocnienie granic państwa (*Zastał Polskę drewnianą, a zostawił murowaną*);<br>– utworzenie Akademii Krakowskiej;<br>– znaczenie terminu: *żak, uniwersytet.* | – poprawnie posługuje się terminami: *żak, uniwersytet;*<br>– wyjaśnia powiedzenie: *Zastał Polskę drewnianą, a zostawił murowaną;*<br>– wyjaśnia cele oraz znaczenie utworzenia Akademii Krakowskiej;<br>– wskazuje na mapie ziemie przyłączone do Polski za panowania Kazimierza Wielkiego;<br>– wyjaśnia, dlaczego historycy określili Kazimierza mianem „Wielkiego”. | – poprawnie posługuje się terminem *uczta u Wierzynka;*<br>– opisuje zjazd monarchów w Krakowie;<br>– porównuje politykę prowadzoną przez Bolesława Chrobrego i Kazimierza Wielkiego. |
| *Rycerze i zamki | – średniowieczni rycerze i ich rola;<br>– funkcje i wygląd zamków;<br>– od pazia do rycerza;<br>– uzbrojenie rycerskie;<br>– turnieje rycerskie;<br>– kodeks rycerski; | – poprawnie posługuje się terminami: *rycerz, zamek, paź, giermek, pasowanie, kopia, fosa;*<br>– wyjaśnia, kto i w jaki sposób mógł zostać rycerzem;<br>– opisuje wygląd średniowiecznego zamku;<br>– opisuje wygląd średniowiecznego rycerza; | – poprawnie posługuje się terminami: *herb, dziedziniec, zbrojownia, baszta;*<br>– podaje przykłady zachowanych zamków średniowiecznych w Polsce i w regionie;<br>– przedstawia przykłady wzorców rycerskich utrwalonych w literaturze i legendach. |

| | | | |
|---|---|---|---|
| | – znaczenie terminów: *rycerz, zamek, paź, giermek, pasowanie, kopia, fosa*, *herb.* | – charakteryzuje kodeks rycerski. | |
| 4. Jadwiga i Jagiełło – unia polsko-litewska | – objęcie władzy przez Jadwigę;<br>– zasługi Jadwigi dla polskiej kultury, nauki i sztuki;<br>– przyczyny zawarcia unii polsko-litewskiej w Krewie;<br>– okoliczności objęcia władzy w Polsce przez Władysława Jagiełłę;<br>– skutki zawarcia unii polsko-litewskiej;<br>– zagrożenie ze strony Krzyżaków;<br>– znaczenie terminów: *unia, Jagiellonowie.* | – poprawnie posługuje się terminami: *unia*, *Jagiellonowie;*<br>– charakteryzuje postać *Jadwigi i Władysława Jagiełły;*<br>– zna wydarzenia związane z datą: 1385;<br>– opisuje sytuację związaną z objęciem tronu polskiego po wygaśnięciu dynastii Piastów;<br>– przedstawia okoliczności zawiązania unii polsko-litewskiej;<br>– wymienia postanowienia unii w Krewie;<br>– wskazuje na mapie państwo polskie oraz obszar Wielkiego Księstwa Litewskiego | – poprawnie posługuje się terminem *Andegawenowie;*<br>– omawia zagrożenie ze strony zakonu krzyżackiego dla Polski i Litwy. |
| 5. Bitwa pod Grunwaldem | – bitwa pod Grunwaldem i biorący w niej udział rycerze. | – zna wydarzenia związane z datą: 1410;<br>– przedstawia przyczyny wielkiej wojny z zakonem krzyżackim;<br>– opisuje przebieg bitwy pod Grunwaldem. | – charakteryzuje postać *Ulricha von Jungingena;*<br>– przedstawia skutki bitwy pod Grunwaldem oraz postanowienia pokoju toruńskiego. |
| 6. Mikołaj Kopernik – wielki astronom | – Mikołaj Kopernik i jego życie;<br>– odkrycie Mikołaja Kopernika i powiedzenie *Wstrzymał Słońce i ruszył Ziemię;*<br>– dokonania Kopernika spoza dziedziny astronomii;<br>– znaczenie terminu: *astronomia.* | – poprawnie posługuje się terminem *astronomia;*<br>– wie, gdzie urodził się Mikołaj Kopernik oraz gdzie znajduje się jego grobowiec;<br>– przedstawia poglądy na temat Ziemi i Układu Słonecznego przed odkryciem Kopernika;<br>– wyjaśnia powiedzenie: *Wstrzymał Słońce i ruszył Ziemię.* | – poprawnie posługuje się terminem *teoria heliocentryczna;*<br>– przedstawia inne dokonania i zainteresowania Mikołaja Kopernika;<br>– wyjaśnia, dlaczego najważniejsze dzieło Kopernika zostało potępione przez Kościół. |
| **Rozdział III: Wojny i upadek Rzeczypospolitej** | | | |
| 1. Jan Zamoyski i | – Złoty wiek w dziejach Rzeczypospolitej; | – poprawnie posługuje się terminami: *szlachta, kanclerz*, *hetman, złoty wiek;* | – wie, dlaczego XVI wiek nazywa się złotym wielkim w historii Polski; |

| | | | |
|---|---|---|---|
| złoty wiek Polski | – kariera polityczna i wojskowa Jana Zamoyskiego;<br>– Zamość – miasto renesansowe;<br>– znaczenie terminów: *szlachta*, *kanclerz*, *hetman.* | – zna królów Polski: Zygmunta I Starego, Zygmunta II Augusta i Stefana Batorego;<br>– charakteryzuje zabudowę i układ Zamościa;<br>– charakteryzuje postać i dokonania Jana Zamoyskiego. | – wskazuje na mapie Zamość;<br>– charakteryzuje Zamość, jako przykład miasta renesansowego;<br>– tworzy plan Zamościa |
| 2. XVII wiek – stulecie wojen | – potop szwedzki, rola Stefana Czarnieckiego;<br>– obrona Jasnej Góry i rola przeora Augustyna Kordeckiego;<br>– król Jan III Sobieski i jego zwycięstwa nad Turkami;<br>– rola husarii w polskich sukcesach militarnych;<br>– znaczenie terminów: *potop szwedzki, husaria, wielki wezyr, odsiecz.* | – poprawnie posługuje się terminami: *potop szwedzki, odsiecz wiedeńska, wojna podjazdowa;*<br>– zna wydarzenia związane z datami: 1655–1660, 1683;<br>– przedstawia przebieg potopu szwedzkiego i przełomowej obrony Jasnej Góry;<br>– wskazuje na mapie granice Rzeczypospolitej oraz jej sąsiadów;<br>– przedstawia przebieg odsieczy wiedeńskiej;<br>– zna postaci: *Augustyn Kordecki*, *Stefan Czarniecki*, *Jan III Sobieski*, oraz ich dokonania; | – poprawnie posługuje się terminami: *husaria, wielki wezyr;*<br>– opisuje wygląd i uzbrojenie husarii;<br>– wymienia skutki wojen Rzeczypospolitej w XVII w. |
| *Czasy stanisławowskie | – ideały epoki oświecenia;<br>– dokonanie króla Stanisława Augusta Poniatowskiego;<br>– ustanowienie Komisji Edukacji Narodowej i jej znaczenie;<br>– kultura doby stanisławowskiej oraz jej przedstawiciele;<br>– zabytki budownictwa i architektury polskiej 2 poł. XVIII w.;<br>– znaczenie terminów: *Szkoła Rycerska*, *kadet*, *mecenas*, *obiady czwartkowe;* | – poprawnie posługuje się terminami: *Szkoła Rycerska*, *kadet*, *mecenas*, *obiady czwartkowe;*<br>– wymienia zasługi króla Stanisława Augusta Poniatowskiego;<br>– wyjaśnia, dlaczego Dzień Edukacji Narodowej jest współcześnie obchodzony 14 października. | – wyjaśnia dlaczego oświecenia było nazywane „wiekiem rozumu”;<br>– przedstawia najwybitniejszych twórców doby stanisławowskiej oraz ich dokonania. |

| | | | |
|---|---|---|---|
| 3. Tadeusz Kościuszko na czele powstania | – sytuacja Rzeczypospolitej w XVIII w.;<br>– Konstytucja 3 maja;<br>– rozbiory Polski dokonane przez Rosję, Prusy i Austrię;<br>– dowództwo Tadeusza Kościuszki w powstaniu w 1794 r.;<br>– bitwa pod Racławicami i rola kosynierów;<br>– klęska powstania i III rozbiór Polski;<br>– znaczenie terminów: *rozbiory*, *konstytucja*, *powstanie*, *kosynierzy*. | – poprawnie posługuje się terminami: *zaborcy*, *konstytucja*, *powstanie, kosynierzy;*<br>– zna wydarzenia związane z datami: 3 maja 1791, 1794, 1795;<br>– wymienia państwa, które dokonały rozbiorów;<br>– charakteryzuje postać Tadeusza Kościuszki;<br>– przedstawia znaczenie uchwalenia Konstytucji 3 Maja;<br>– opisuje powstanie kościuszkowskie. | – wyjaśnia czym był Uniwersał Połaniecki;<br>– wskazuje na mapie zasięg rozbiorów Polski;<br>– wyjaśnia przyczyny kryzysu Rzeczypospolitej szlacheckiej. |
| 4. Legiony Polskie i hymn narodowy | – losy Polaków po upadku Rzeczypospolitej;<br>– Legiony Polskie we Włoszech i panujące w nich zasady;<br>– generał Jan Henryk Dąbrowski i jego rola w stworzeniu Legionów Polskich;<br>– Józef Wybicki – autor *Mazurka Dąbrowskiego;*<br>– znaczenie słów *Mazurka Dąbrowskiego;*<br>– *Mazurek Dąbrowskiego* hymnem Polski;<br>– znaczenie terminów: *emigracja*, *hymn państwowy*. | – poprawnie posługuje się terminami: *emigracja*, *hymn państwowy;*<br>– zna wydarzenia związane z datą: 1797;<br>– charakteryzuje postaci *Jana Henryka Dąbrowskiego* i *Józefa Wybickiego*;<br>– przedstawia sytuację narodu polskiego po III rozbiorze;<br>– opisuje Legiony Polskie we Włoszech oraz panujące w nich zasady. | – wyjaśnia, dlaczego Polacy zaczęli tworzyć legiony polskie u boku Napoleona;<br>– wie, o jakich wydarzeniach mówią słowa Mazurka Dąbrowskiego. |
| 5. Romuald Traugutt i powstanie | – branka i wybuch powstania styczniowego;<br>– wojna partyzancka; | – poprawnie posługuje się terminami: *zabór rosyjski*, *branka*, *dyktator*, *Syberia;*<br>– zna wydarzenia związane z datami: 1863–1864; | – poprawnie posługuje się terminami: *działalność konspiracyjna*, *wojna partyzancka;*<br>– wyjaśnia, dlaczego powstanie styczniowe |

| | | | |
|---|---|---|---|
| styczniowe | – funkcjonowanie państwa powstańczego;<br>– Romuald Traugutt dyktatorem powstania;<br>– represje po upadku powstania styczniowego;<br>– znaczenie terminów*: zabór rosyjski*, *działalność konspiracyjna*, *branka*, *wojna partyzancka*, *dyktator*, *Syberia.* | – wyjaśnia, dlaczego Polacy prowadzili działalność konspiracyjną;<br>– opisuje przyczyny, charakter i przebieg powstania styczniowego;<br>– przedstawia skutki powstania. | upadło. |
| 6. Maria Skłodowska-Curie – polska noblistka | – edukacja Marii Skłodowskiej na ziemiach polskich;<br>– tajne nauczanie i Latający Uniwersytet;<br>– kariera naukowa Marii Skłodowskiej-Curie;<br>– Nagrody Nobla przyznane Marii Skłodowskiej-Curie;<br>– polscy nobliści;<br>– znaczenie terminów: *tajne nauczanie*, *Nagroda Nobla*, *rad*, *polon*, *laureat.* | – poprawnie posługuje się terminami: *tajne nauczanie*, *laureat;*<br>– wyjaśnia, dlaczego Maria Skłodowska-Curie musiała wyjechać do Francji;<br>– przedstawia dokonania Maria Skłodowskiej-Curie i wyjaśnia, za co została uhonorowana nagrodą Nobla; | – poprawnie posługuje się terminami: *Nagroda Nobla, Latający Uniwersytet, rad, polon;*<br>– wymienia innych polskich laureatów Nagrody Nobla;<br>– porównuje szkolnictwo XIX-wieczne i współczesne. |
| **Rozdział IV: Ku współczesnej Polsce** | | | |
| 1. Józef Piłsudski i niepodległa Polska | – Wybuch I wojny światowej;<br>– udział Legionów Polskich i Józefa Piłsudskiego w działaniach zbrojnych podczas I wojny światowej;<br>– odzyskanie niepodległości przez Polskę;<br>– Józef Piłsudski Naczelnikiem | – poprawnie posługuje się terminami: *I wojna światowa, II Rzeczpospolita, Naczelnik Państwa, orlęta lwowskie;*<br>– zna wydarzenia związane z datami: 1914–1918, 11 listopada 1918;<br>– wyjaśnia, dlaczego dzień 11 listopada został ogłoszony świętem państwowym;<br>– wymienia obszary, o które Polacy toczyli walki | – przedstawia udział Legionów Polskich w działaniach zbrojnych podczas I wojny światowej;<br>– opisuje przebieg walk o granice II Rzeczpospolitej. |

| | | | |
|---|---|---|---|
| | Państwa;<br>– walki o ustalenie granic II Rzeczypospolitej i Bitwa Warszawska;<br>– Narodowe Święto Niepodległości;<br>– znaczenie terminów: *I wojna światowa*, *II Rzeczpospolita*, *Naczelnik Państwa, orlęta lwowskie.* | w latach 1918-1921;<br>– wskazuje na mapie obszar II RP;<br>– wyjaśnia rolę Józefa Piłsudskiego w odzyskaniu niepodległości i budowie państwa polskiego. | |
| *Bitwa Warszawska | – Rosja Sowiecka i komunizm;<br>– wojna polsko-bolszewicka;<br>– Bitwa Warszawska i jej legenda;<br>– 15 sierpnia – Święto Wojska Polskiego. | – poprawnie posługuje się terminami: *front, komunizm, bolszewicy;*<br>– zna wydarzenia związane z datą: 15 sierpnia 1920;<br>– omawia przebieg wojny polsko-bolszewickiej;<br>– wskazuje na mapie miejsce Bitwy Warszawskiej;<br>– wyjaśnia, dlaczego 15 sierpnia obchodzone jest Święto Wojska Polskiego. | – poprawnie posługuje się terminem *„cud nad Wisłą”;*<br>– charakteryzuje mit „cudu nad Wisłą”<br>– wyjaśnia, jakie czynniki złożyły się na sukces wojsk polskich w wojnie z Rosją Sowiecką. |
| 2. Eugeniusz Kwiatkowski i budowa Gdyni | – problemy odrodzonej Polski;<br>– zasługi Eugeniusza Kwiatkowskiego na polu gospodarczym – budowa portu w Gdyni, Centralny Okręg Przemysłowy;<br>– Gdynia polskim oknem na świat;<br>– znaczenie terminów: *Wolne Miasto Gdańsk.* | – poprawnie posługuje się terminem: *Wolne Miasto Gdańsk;*<br>– opisuje trudności w odbudowie państwa polskiego;<br>– wskazuje na mapie Polski Gdynię;<br>– wyjaśnia, dlaczego Gdynia stała się polskim oknem na świat;<br>– charakteryzuje i wskazuje na mapie obszar Centralnego Okręgu Przemysłowego. | – poprawnie posługuje się terminami: *minister, eksport*, *import.* |
| 3. Zośka, Alek i Rudy – bohaterscy harcerze | – wybuch II wojny światowej;<br>– sytuacja społeczeństwa polskiego pod niemiecką okupacją;<br>– działalność Armii Krajowej;<br>– Szare Szeregi (Zośka, Alek, Rudy); | – poprawnie posługuje się terminami: *okupacja, Armia Krajowa, Szare Szeregi;*<br>– zna wydarzenia związane z datami: 1 września 1939, 1 sierpnia 1944;<br>– wie, dlaczego wybuchło powstanie warszawskie; | – poprawnie posługuje się terminami: *Związek Sowiecki, powstanie warszawskie;*<br>– charakteryzuje działalność Polskiego Państwa Podziemnego;<br>– przedstawia przebieg powstania |

| | | | |
|---|---|---|---|
| | – akcja pod Arsenałem;<br>– powstanie warszawskie jako wyraz patriotyzmu młodego pokolenia;<br>– znaczenie terminów: *okupacja*, *Armia Krajowa, Szare Szeregi.* | – przedstawia sytuację narodu polskiego pod okupacją niemiecką;<br>– charakteryzuje postaci Zośki, Alka i Rudego;<br>– opisuje najważniejsze akcje Szarych Szeregów, w tym akcję pod Arsenałem. | warszawskiego. |
| 4. „Żołnierze niezłomni” | – przejęcie władzy w powojennej Polsce przez komunistów<br>– polityka komunistów wobec polskiego podziemia;<br>– działalność wojenna i powojnna Witolda Pileckiego;<br>– postawa Danuty Siedzikówny, ps. Inka – znaczenie terminów: *komuniści, obozy zagłady, opozycja antykomunistyczna, „żołnierze niezłomni”.* | – poprawnie posługuje się terminami: *komunista*, *obozy zagłady, „żołnierze niezłomni”;*<br>– rozwija skrót PRL i wyjaśnia znaczenie tej nazwy;<br>– charakteryzuje postaci *Witolda Pileckiego* i *Danuty Siedzikówny*;<br>– wyjaśnia, kto objął rządy w państwie polskim po zakończeniu II wojny światowej;<br>– opisuje represje komunistów wobec dawnych żołnierzy Armii Krajowej. | – wie, kiedy obchodzony jest Narodowy Dzień Pamięci „Żołnierzy Wyklętych”. |
| 5. Jan Paweł II – papież pielgrzym | – dzieciństwo i początki kapłaństwa Karola Wojtyły;<br>– opozycyjna rola Kościoła w czasach komunizmu;<br>– wybór Karola Wojtyły na papieża;<br>– pielgrzymki papieża do ojczyzny (*Niech zstąpi Duch Twój i odnowi oblicze ziemi. Tej ziemi!*);<br>– wsparcie Kościoła dla opozycji;<br>– Jan Paweł II jako papież pielgrzym;<br>– znaczenie terminów: *papież*, *teologia, pielgrzymka, konklawe*, *kardynał*, *prymas*, *pontyfikat.* | – poprawnie posługuje się terminami: *papież, teologia, pielgrzymka;*<br>– charakteryzuje rolę Kościoła w czasach komunizmu;<br>– wymienia nazwy kontynentów, które odwiedził Jan Paweł II;<br>– zna imię i nazwisko papieża Jana Pawła II;<br>– charakteryzuje rolę papieża jako przywódcy Kościoła katolickiego oraz jako autorytetu moralnego dla chrześcijan. | – poprawnie posługuje się terminami: *konklawe*, *kardynał*, *prymas, pontyfikat;*<br>– wie, dlaczego Stefan Wyszyński nazywany jest Prymasem Tysiąclecia;<br>– charakteryzuje krótką biografię Jana Pawła II;<br>– wyjaśnia znaczenie pierwszej pielgrzymki Jana Pawła II do kraju dla społeczeństwa polskiego;<br>– wyjaśnia znaczenie słów Jana Pawła II: *Niech zstąpi Duch Twój i odnowi oblicze ziemi. Tej ziemi!.* |

| | | | |
|---|---|---|---|
| | | | |
| 6.<br>„Solidarność” i jej bohaterowie | – warunki życia w PRL;<br>– strajki robotnicze i powstanie NSZZ „Solidarność”;<br>– bohaterowie „Solidarności”: Lech Wałęsa i Anna Walentynowicz,<br>– wprowadzenie stanu wojennego i represje przeciwko opozycji;<br>– przełom 1989 r. i upadek komunizmu;<br>– znaczenie terminów: *strajk*, *związek zawodowy*, *solidarność*, *stan wojenny*, *Okrągły Stół*, *demokracja.* | – poprawnie posługuje się terminami: *strajk, związek zawodowy*, *demokracja;*<br>– zna wydarzenia związane z datami: sierpień 1980, grudzień 1981, 1989;<br>– wyjaśnia, dlaczego w 1980 roku doszło do masowych strajków robotniczych;<br>– zna bohaterów „Solidarności”: *Lecha Wałęsę* i *Annę Walentynowicz*;<br>– opisuje okoliczności zawiązania NSZZ „Solidarność”;<br>– wymienia ograniczenia, z jakimi wiązało się wprowadzenie stanu wojennego. | – poprawnie posługuje się terminami: *stan wojenny*, *Okrągły Stół;*<br>– wyjaśnia skutki rozmów Okrągłego Stołu;<br>– wskazuje różnice polityczne i różnice w życiu codziennym między czasami komunizmu a wolną Polską. |